

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Глуценко Я. І., к.е.н., доцент

slavina.ivc@gmail.com

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Кияткина Є. В., студентка гр. УЕ-81

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Реалізація інноваційних програм вимагає від держави не тільки розробки і впровадження законодавчого підґрунтя, а і значних обсягів фінансування. При повільному зростанні ВВП джерелом коштів, яких не вистачає на інноваційний розвиток країни, є зовнішнє кредитування. Оцінимо динаміку зовнішньої заборгованості Європейських країн, які мають з Україною порівняні показники інноваційного розвитку. За даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності в останні три роки Україна за глобальним індексом інновацій посідала 50, 43 і 47 місця. Відповідно значення глобального індексу інновацій нашої країни дорівнювало 37,4 (2019 р.), 38,52 (2018 р.) і 37,62 (2017 р.) [1;2;3]. Для проведення порівняльного аналізу нами було обрано Албанію, Болгарію, Республіку Молдову, Республіку Сербію і Румунію.

Максимально наближені до значень глобального індексу інновацій України має Румунія. У 2017 році вона посідала 42 місце (39,16), у 2018 — 49 (37,59), у 2019 — 50 (36,76). Випереджувала Україну за глобальним індексом інновацій Болгарія. Протягом зазначених років Болгарія посідала у 2017 році — 36 місце (42,84), у 2018 — 37 місце (42,65), у 2019 — 40 місце (40,35). Інші з обраних країн посідали нижчі місця у порівнянні з Україною: Сербія — 62 (35,34 у 2017 р.), 55 (35,46 у 2018 р.), 57 (35,71 у 2017 р.); Молдова — 54 (36,84 у 2017 р.), 48 (37,63 у 2018 р.), 58 (35,52 у 2019 р.); Албанія — 93 (28,86 у 2017 р.), 83 (29,98 у 2018 р.), (30,34 у 2019 р.) [1; 2; 3].

Проведемо порівняльний аналіз динаміки зовнішньої заборгованості обраних країн за даними Світового банку (рис. 1). Обрані країни за обсягами зовнішньої заборгованості розподілилися на три групи. Найнижчі значення зовнішнього боргу мають Албанія і Молдова, середні — Болгарія і Сербія, найвищі Румунія і Україна.

Зовнішня заборгованість України коливалась від 124526,9 млн дол. у 2010 році до 114511,8 млн дол. у 2018., максимальне значення спостерігалось у 2013 році — 146636,3 млн дол. Щодо зовнішньої заборгованості Румунії, за досліджуваний період мінімальне значення дорівнювало 96448,3 млн дол. у 2015 році, максимальне 123953,9 млн дол. у 2013 році.

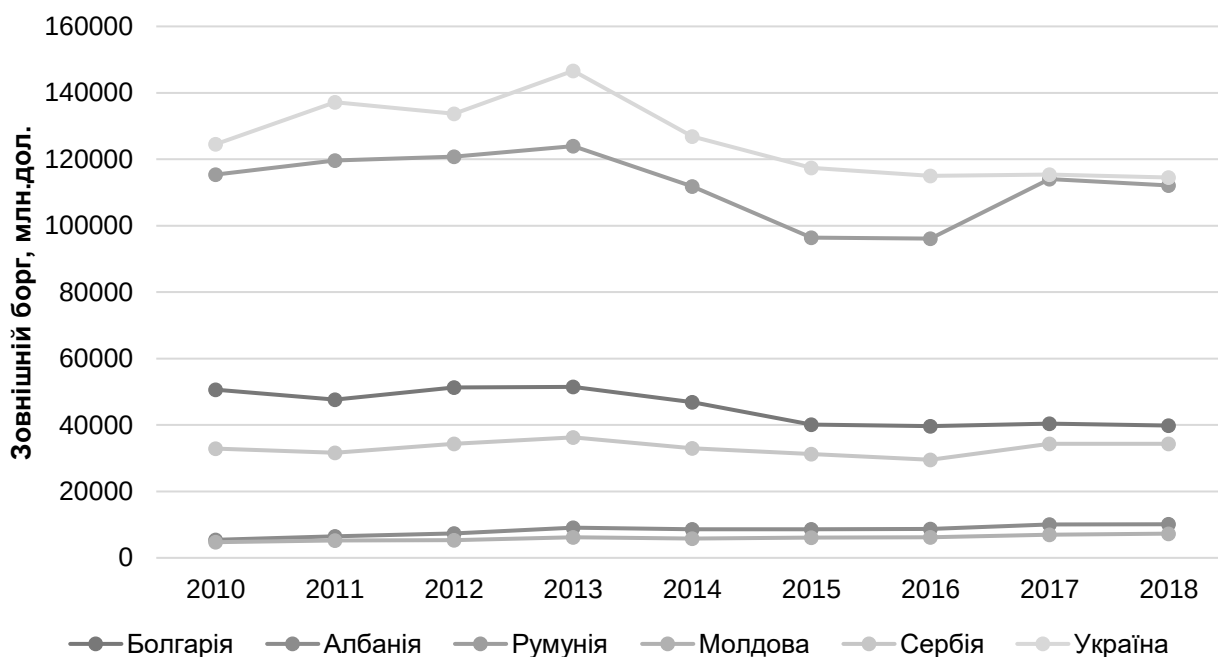

Рис. 1. Динаміка зовнішнього боргу країн Європи за 2010-2018 роки (побудовано за [4])

Щодо показників країн із середніми значеннями, то зовнішня заборгованість Сербії коливалась від 32907,1 млн дол. у 2010 році до 34339 млн дол. у 2018. Максимальне значення зовнішньої заборгованості Болгарії складало 51473,3 млн дол. у 2013 році, мінімальне 39873,9 млн дол. у 2018 році.

Вище зображені графіки дозволяють прослідити тенденцію щодо збільшення зовнішньої заборгованості Молдови і Албанії, зменшення у Болгарії. Якщо у 2010 році зовнішня заборгованість Молдови складала 4724,7 млн дол., то у 2018 році — 7295,9 млн дол. Зовнішня заборгованість Албанії коливалась від 5441,3 млн дол. у 2010 році до 10121,9 млн дол. у 2018 році.

Для більш об'єктивної характеристики проведемо порівняння не тільки за абсолютними сумами, а й по відносному показнику співвідношення зовнішньої заборгованості і валового національного доходу країн. У 2010 році за зазначеним показником лідирувала Болгарія, починаючи з 2014 року найбільші значення спостерігаються в Україні. У 2015 році показник досяг свого історичного максимуму 130,6%, і починаючи з 2016 року спостерігається тенденція щодо його зменшення. Серед інших країн, найнижчі значення співвідношення зовнішнього боргу до ВНД, мала Румунія. У 2010 році зазначений показник у Румунії дорівнював 70,5%, у 2018 році — 48%. Співвідношення зовнішньої заборгованості до ВНД Болгарії протягом досліджуваного періоду поступово зменшується, максимальне значення показника спостерігалось у 2010 році — 102,2%, мінімальне у 2018 році — 60,3%. У Албанії зазначений показник навпаки збільшується: у 2010 році він складав 46,1%, у 2018 році — 67,2%, максимальне значення спостерігалось у 2015 році — 75,1%. У Республіці Молдова співвідношення зовнішньої заборгованості до ВНД мало мінімальне значення 55,9% у 2012 році, максимальне — 74,5% у 2015 році. Співвідношення зовнішньої заборгованості до ВНД Сербії коливалось у межах від 65,7% (2011 р.) до 83,3% (2017 р.).

Для всіх країн характерно зменшення значень показника співвідношення зовнішнього боргу до ВНД у 2017 і 2018 роках.

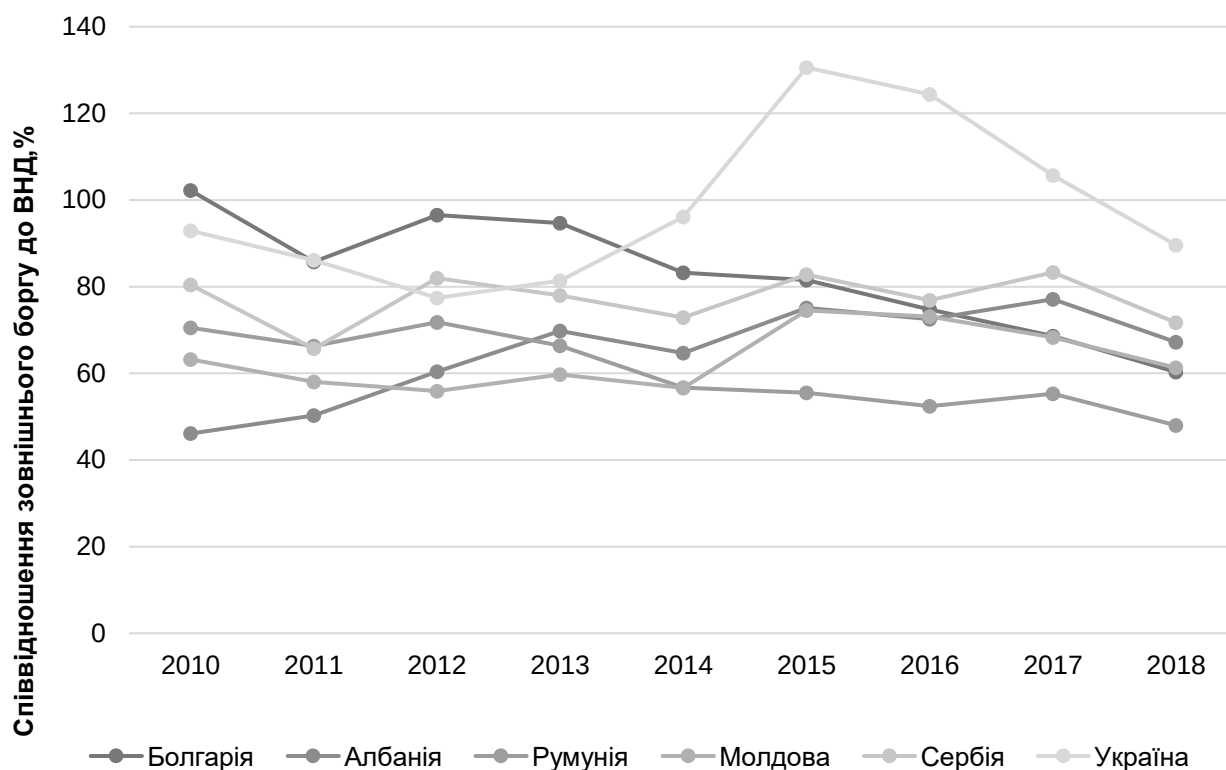

Рис. 2. Динаміка співвідношення зовнішнього боргу до ВНД країн Європи за 2010-2018 роки (побудовано за [4])

Однією з основних міжнародних організацій, що кредитує країни світу є Міжнародний валютний фонд. На рис. 3 представлено динаміку кредитів МВФ по досліджуваним країнам. Найбільші суми кредитування протягом 2010-2018 року були отримані Україною і Румунією. Суми кредитів МВФ для Румунії коливались від 17738,2 млн дол. у 2011 р. до 1369,6 млн дол. у 2018 р. З 2012 року

спостерігається стійка тенденція щодо зниження суми кредитів отриманих Румунією від МВФ. В Україні показник кредитування МВФ коливався від 16261,9 млн дол. у 2010 році до 12997,2 млн дол. у 2018 році. Починаючи з 2011 по 2013 роки спостерігалось різке зменшення сум отриманих кредитів, з 2014 року обсяги кредитування України МВФ починають зростати.

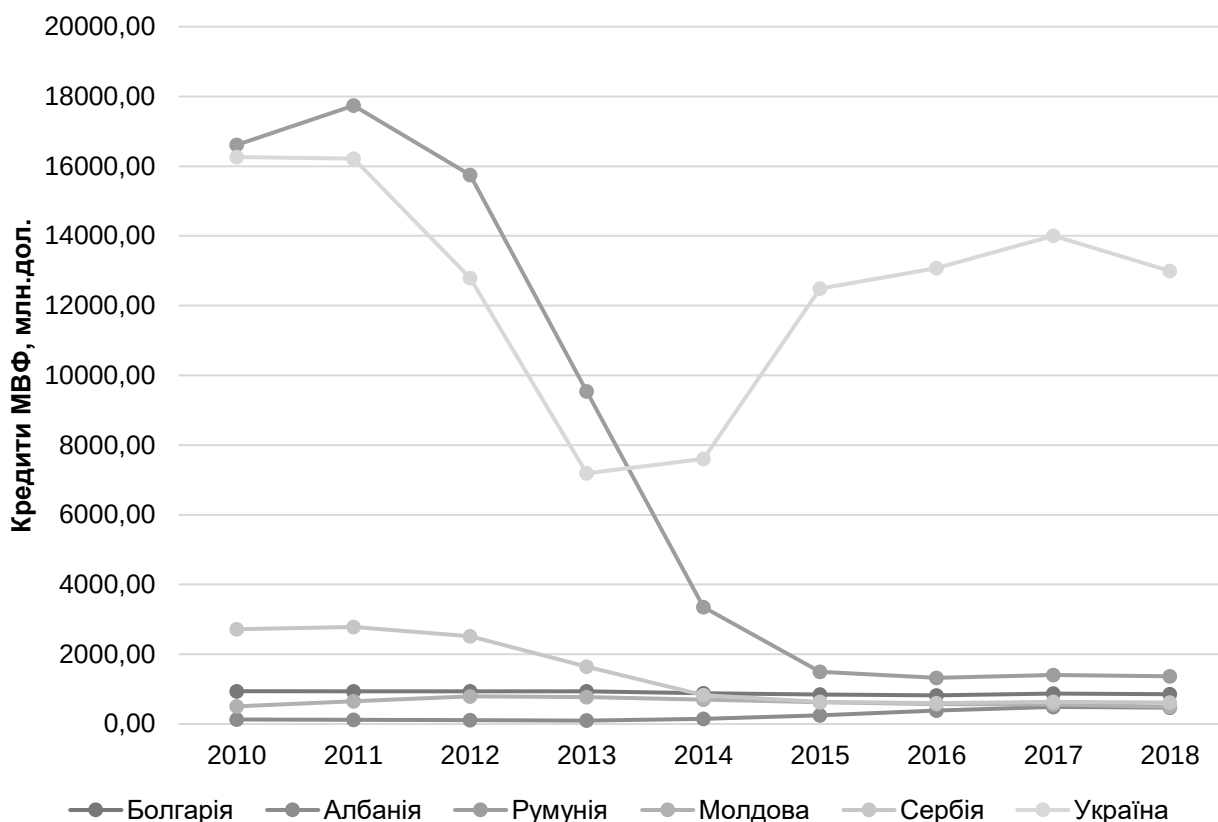

Рис. 3. Динаміка кредитів МВФ країн Європи за 2010-2018 роки (побудовано за [4])

Щодо інших країн, то найменші обсяги кредитування МВФ спостерігались у Албанії: у 2010 році — 129,4 млн дол., мінімальний обсяг — 96,8 млн дол. у 2013 році, максимальний — 488,8 млн дол. у 2017 році. У Республіці Молдова максимальний обсяг отриманих кредитів від МВФ спостерігався у 2012 році і дорівнював 792,9 млн дол., мінімальний — 495,5 млн дол. у 2018 році. У Сербії протягом досліджуваного періоду спостерігалась тенденція щодо зменшення обсягів кредитування від МВФ, якщо у 2010 році він дорівнював 2719,8 млн дол., то у 2018 році склав 619 млн дол. В цілому Албанія, Болгарія, Молдова, Сербія і Румунія (починаючи з 2015 року) отримували значно менші обсяги кредитів від МВФ.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що у порівнянні з такими країнами Європи, як Албанія, Болгарія, Молдова, Сербія, Румунія, Україна має значно вищі обсяги зовнішнього заборгованості. Але слід підкреслити, що ефективність використання зовнішніх запозичень Україною останні роки підвищилася.

Список використаних джерел:

1. World Intellectual Property Organization The Global Innovation Index 2017. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2017.pdf
2. World Intellectual Property Organization The Global Innovation Index 2018. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf
3. World Intellectual Property Organization The Global Innovation Index 2019. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf
4. The World Bank. External debt stocks. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/DT.DOD.DECT.CD>